

Iz teh glavnih obrisov preteklo dobe vidimo, da je imelo učiteljstvo že iz vsega početka v moralnem in gnotnem oziru same mogočne nasprotnike kateri so ga tiščali k tlom, da bi ne prišlo na površje in zavzelo tistega mesta v človeški družbi, katero mu gre po važnosti poklica in po njegovem delu in številu. — Ako je danes že v tem oziru precej drugače, se moramo predvsem zahvaliti samemu sebi.

Zakaj kljub razkosanosti na toliko upravnih teles, si je samo slovensko učiteljstvo ustvarilo v tistih težkih in obupnih razmerah enotno in mogočno stanovsko organizacijo, katere se je borila ves čas svojega obstanka nepretrgoma na obe fronti: za gnotni obstoj in moralno stališče v človeški družbi, katero mu pristojno po delu, izobrazbi in številu. In danes, ko praznuje naš tov. poverjenik 30-letni jubilej svojega uspešnega dela v organizaciji, lahko s ponosom in posebnim zadoščenjem zremo v preteklost, z zadoščenjem, katerega rodi prijetna zavest: z lastnim trudom in žrtvami smo si priborili vključ vsem mogočim nasprotnikom ugledno in upoštevano pozicijo bodisi v moralnem kakor tudi v gnotnem oziru. Naša stanovska organizacija velja na zunaj kot vzgled enotnosti, naj bi bila tudi na znotraj.

To naj ima pred očmi zlasti naše mlajše učiteljstvo, katero ni skušilo trpljenja te dolge križevke poti, katero smo morali napraviti mi starejši in pa stotine onih, ki so že legli v grob k počitku. Ne zahtevamo nikake osebnosti in hvaležnosti, zahtevamo pa v interesu našega stanu in njegove bodočnosti, da te dobrine ohranijo neoskrnjene in da delajo naprej na uspešno započetem delu.

Bodimo odkriti. Ravno slovenski del učiteljstva ima brez dvoma v veliki meri zasluge, da je danes vsaj tako, kakor je in ne slabše. Ono je dalo po končani vojni izmed vseh drugih stanovskih organizacij prvo pobudo, da se je ustanovila enotna organizacija za vso državo, ki je bila prva izmed vseh stanovskih organizacij in pri kateri je sodelovalo prav inicijativno. Zakaj naši dalekovidni voditelji so dobro vedeli, da je takrat nastopila velevažna doba, doba v kateri se ustvarjajo temelji države za deset — morda celo stoletja in kakršna vloga bode prisojena učiteljstvu v tej dobi tako bo imelo v bodočnosti. Zato je bilo treba stati budno na straži, da se preprečijo nameravane krivice in treba je bilo dati inicijativno za dobrine, katere bodo uživale še pozne generacije naših potomcev.

In če premostrimo objektivno danes naš položaj moramo odkrito priznati mi in tudi naši nasprotniki, da je velikanska razlika med preteklostjo in sedanjostjo v tem oziru in da so vsaj v splošnem zgrajeni temelji za uspešen razvoj našega stanu, ki bode le v dobrobit ne samo našemu stanu kot takemu, ampak predvsem narodu in državi. Prav dobro se zavedamo, da nišmo še dosegli vsega, da še obstojajo marsikateri pogrške, ali pa se nameravajo storiti in da bode treba še dolge borbe, predno se odstranijo, zakaj nobeno človeško delo ni popolno — vendar moramo in moremo biti v celoti zadovoljni s tem, kar se je doseglo v precejšnji meri po naši zaslugi za naš stan.

Da se ne mudim pri malenkostih, hočem na tem mestu poudariti vsaj eno dobroto, katere je velikanske važnosti za razvoj in bodočnost našega stanu in na katero se v naglem menjavanju do-

godkov, ki je značilno in naravno za sedanjostjo dobo ustvarjanja in grajenja, tako rado pozablja ali pa vsaj dovolj ne upošteva: t. j. poddržavljanje učiteljstva.

Mi sami se danes še ne zavedamo v polni meri te pridobitve za katero ima obilo zasluge ravna naša skupna organizacija. S poddržavljenjem učiteljstva in uvrščanjem v uradniške kategorije je bil vsaj v principu na mah rešeno za nas ono dvojno kardinalnih vprašanj, za katere se je boril naš stan nad dolgih 50 let. Zagotovljen mu je s tem v prvi vrsti gnotni obstoj in razvoj, v drugi vrsti pa je dala ta pridobitev učiteljstvu ono moralno stališče v ustroju človeške družbe, katero mu gre po važnosti poklica in dela, katerega vrši, pa tudi po izobrazbi in številu.

S poddržavljenjem je bilo učiteljstvo iztrgano iz tistih malenkostnih — rekel bi — vaških krajevnih političnih, gospodarskih razmer, ki so ga dušile in ovirale v njegovem delu ter je bilo postavljeno na drugo širšo platformo. S tem je onemogočeno za vselej tisto izigravanje učiteljstva po malih krajevnih oziroma pokrajinskih političnih strankah, kakor je bilo na žalost v preteklosti; ko se nas je upoštevalo več ali manj le kot priganjače posameznim strankam in nišmo imeli tistega ugleda in uvaževanja ne na spodaj, ne na zgoraj, katerega smo zaslužili s svojim delom, ampak smo tičali pod političnim jerobstvom.

Velik pomen in dalekosežnost te pridobitve nam osvetljuje dejstvo, da se je učiteljstvo v bivši Avstriji leta in leta sklenjeno borilo za to, a vključ vsej žilavosti ni imelo ugleda, da jo kedaj doseže. Za njo nas zavdajo celo drugi stanovci oziroma vsaj posamezniki teh stanov, ki gledajo na učiteljstvo še vedno z očali preteklosti ter se ne morejo otresti prejšnjih predsodkov. Ti ljudje vidijo v nas nekakšne tekmece napram sebi, povdariti pa moramo z vsem povdankom, da nišmo nikaki tekmece napram njim, ampak, da je uradništvo pridobilo z nami številno in v borbi izkušeno enotno vrsto za dobojevanje pravic, katere gredo celokupnemu uradništvu. In če se sploh da kaj izvojevati, je to mogoče le močni in enotni armadi.

Kakor sem že preje omenil, mi danes še ne čutimo v polni meri te pridobitve, katere dobrote tudi še ne uživamo v polni meri tako, kakor jo bodo uživali zanamci. Temu je kriva prehodna doba. Tradicije preteklosti se ne dajo odpraviti mahoma z nobeno naredbo in tudi ne z zakonom. Te izginjajo in umirajo polagoma, kakor se polagoma in naravno razvijajo na njihovem mestu nove. Zato čutimo že danes posledice preteklosti na svoji koži, kljub temu dejstvu — in okušali jih bomo še nekaj let, a upamo, da od leta do leta v zmanjšani meri.

Niman namena obširno in podrobno slikati položaja v katerem se nahaja danes naše učiteljstvo. Saj ga predobro poznamo vsi. Vsi vemo kje nas čevlji žuli. Živimo v dobi nervoznega poskušanja in tipanja, kako bi premostili tiste velike razlike v notranji upravi države, katere je ustvarila preteklost in zgodovina v posameznih pokrajinah naše nove skupne domovine. Zavedamo se, da je to veliko delo silno težko in da moramo doprinesiti vsi žrtve v prid enotnosti in skupnosti za bodočnost. A kljub tej zavesti in kljub vsej dobri volji, nam je čisto težko, ko gledamo razvoj dogodkov

in ukrepov, o katerih smo uverjeni, da ne bodo rodili dobrega sadu in da bi se marsikaj dalo napraviti drugače — boljše. Na eni strani mori in tlačijo šolo in učiteljstvo okosteneli in skoraj nedoumljivi birokratizem, kateri se je zadnji čas mogočno razpasel v vsej naši javni upravi. Na drugi strani pa doživljamo neljuba premeščanja od tiste strani, od katere smo jih najmanj pričakovali. In ta premeščanja režejo čisto globoko v naše meso in nišo nikakor ne v dobrobit ne šoli in ne domovini. Ako zadaja nam udarce naš naravni sovražnik, je to docela razumljivo. Sprejemamo jih in odbijamo, ker smo bili pripravljeni nanje. Ako pa orileto nenadoma in nepričakovano od takozvanih naših prijateljev, to pa nas preseneti in boli. Upajmo, da je

bilo to, kar smo doživeli zadnje čase v tem oziru zadnji nezdrav pojav, izjema, ki je še bolj utrdila pravila, da se naj šolstvo upravlja vedno le iz strokovnega, nikoli pa ne iz političnega vidika. Zakaj živimo v nervozni dobi ustvarjanja in grajenja temeljev za bodočnost in v tej dobi je vse nestalno, najbolj nestalno in spremenljivo pa je v tej dobi politika. Ogromna večina učiteljstva je in mora biti svobodnega in naprednega naziranja. A motijo se vsi oni, ki mislijo, da si bo dalo učiteljstvo svoje politično prepričanje vsiliti. Učiteljstvo hoče misliti z lastno glavo in ne potrebuje nobenega, tudi ne političnega jerobstva, pa naj pride od katerekoli strani.

(Dalje prihodnjič.)

Vozni red in cene za Subotico.

MARIBOR		b. 14:10	p. 17:05	p. 5:25	
LJUBLJANA	b. 17:—	—	17:50	5:27	b. 8:36
ZIDANI MOST	18:14	—	19:48	7:59	9:49
ZAGREB	21:—	19:—	23:20	10:25	12:10
SUNJA	22:52	20:49	1:31	—	13:43
NOVSKA	0:01	22:06	2:51	—	14:49
SL. BROD	2:05	0:17	6:01	—	16:48
VINKOVCI	3:21 prih. p. 3:30 odh.	1:45 prih. p. 3:30 odh.	7:49 prih. 8:05 odh.	—	18:01 prih. p. 18:50 odh.
SUBOTICA	7:40	7:40	12:45	—	23:30

CENE: Ljubljana — Zidani most, km 64, III. razred b. = 49 Din, III. razred p. = 24:50 Din
Zidani most — Zagreb, km 79, III. razred b. = 56 Din, III. razred p. = 28 — Din
Maribor — Zidani most, km 92, III. razred b. = 69 Din, III. razred p. = 34:50 Din
Zagreb — Vinkovci, km 270, III. razred b. = 187 Din, III. razred p. = 93:50 Din
Vinkovci — Subotica, km 132, III. razred b. = 97 Din, III. razred p. = 48:50 Din

Te cene so za polne vozovnice in si na podlagi tega lahko vsakdo izračuna polovično vožnjo z uradniško legitimacijo, oziroma četrtinsko, če bo ministrstvo ugodilo prošnji UJU za četrtinsko vožnjo. Črka b znači brze vlake, p pa poštne. Vozovnice za II. razred so še enkrat dražje.

LJUBLJANA	p. 6:20	p. 13:20	p. 18:50	p. 13:20
KARLOVAC	12:11 prih. 13:19 odh.	18:55 prih. 19:16 odh.	0:05 prih. 3:57 odh.	18:55 prih. 19:16 odh.
ZAGREB	15:15 prih. 19:— odh.	20:10 prih. 21:— odh.	5:30 prih. 12:10 odh.	20:10 prih. 23:20 odh.

nadaljne zveze so razvidne iz gornjega voznega reda.

CENE: Ljubljana — Karlovac, km 162, III. razred b. = 118 Din, III. razred p. = 59 Din
Karlovac — Zagreb, km 53, III. razred b. = 42 Din, III. razred p. = 21 Din

To so zveze in cene na glavni progi, po možnosti prinesemo v prihodnji številki tudi zveze po drugih progah. Ljubljana — Subotica stane okroglo polovična vožnja osebnega vlaka 96 Din, brzovlak 192 Din, četrtinska bi stala osebni vlak 48 Din, brzovlak 96 Din; v obeh slučajih pa nekaj manj, ker so zveze kombinirane z osebnimi in brzimi vlaki.

Podmladek Rdečega Križa.

—rk Tečaj za rokotvorni pouk na osnovnih in meščanskih šolah, ki ga je priredil Podmladek Rdečega križa v Ljubljani na tehnični srednji šoli, se konča v soboto, dne 8. avgusta t. l. Vodja tečaja, g. ravnatelj Novak in njegovi strokovni predavatelji za košarstvo, mizarstvo in knjigovestvo so dosegli zelo lepe uspehe. Udeleženci, 40 po številu, so izgotovili celo množico izdelkov, ki jih bodo oni, ki se za to panogo delovne šole zanimajo, lahko ogledali v soboto 8. t. m. od 2.—5. v sobi št. 5 pri glavnem vходу v tehniško srednjo šolo. Na ta ogled opozarjamo posebno gg. učitelje in profesorje, ki so slučajno v Ljubljani. Izplača se prav gotovo. Istega dne zvečer bo poslovljeni večer vseh udeležencev, ki so veseli da so se tečaja udeležili in svoje znanje pogledali v korist našega šolstva ki stopa od nesmelih kor-

kov na nova pota delovne šole. Podrobno poročilo o tečaju samem še prinesem.

Trgovsko in kmetijsko-obrtno šolstvo.

—t Dvoletna vinarska in sadijska šola v Mariboru je zaključila svoje 53. šolsko leto dne 30. julija t. l. z 49 gojenci povprečno s prav povoljnimi uspehi (16 drugoletnikov absolventov, 29 prvolojnikov in 4 praktikanti), 48 učencev je bilo katoliške, 1 gojenec pa je bil pravoslavne vere. Iz Slovenije jih je bilo 44, iz Srbije 1 in iz danes inozemskega Primorja so bili 4 učenci. Po maternem jeziku je bilo 46 Slovencev, 2 Hrvata in 1 Srb. Dvoletna vinarska in sadijska šola se skoraj gotovo prav kmalu preustroji v enoletno ter pride na njeno mesto višja ali srednja vinarska in sadijska šola kot nadomestilo za zdaj 3 leta

LISTEK.

Franjo Podobnik.

(K 55-letnici njegove mature.)

V času, ko praznujemo 10—40-letnice matur, je prav, da se spomnimo tudi svojega tovariša, ki obhaja sam samcat 55-letni tak jubilej. Ta redek jubilar je tovariš Franjo Podobnik, ki živi sedaj v pokoju v Mariboru in se mu je 30. julija letos dopolnilo 55. leto, odkar je maturiral.

Leta 1870. je maturiral na ljubljanskem učiteljskem, ki je obsegalo do tedaj le dva letnika, 11 učiteljskihnikov, med njimi tudi naš sedanjí jubilar Franjo Podobnik. Od teh so pomrli vsi, edino on je ostal še pri življenju. Zato praznuje ta jubilej dobesedno sam.

V tedanjih časih in razmerah se posebno nelahko pot učiteljevanja je nastopil najprej v Čermošnicah. Kmalu potem pa je prišel na levi breg Save, in sicer v prijazni Rajhenburg. Kot mlad in

agilen učitelj, čislán pevec tenorist ter družabnik ni mogel in tudi ne hotel živeti v brezdelju. Osnovel in vodil je pevsko društvo v Krškem. To pa mu je nakopalo neprilike. Zato je moral iti v prognanstvo med Nemce na Zgornje Štajersko, kjer pa tudi ni ostal dolgo. Da se je izognil preganjanju, se je umaknil pod drugo upravo, in sicer na Koroško, kjer je deloval kot učitelj pri Sv. Jakobu v bližini Celovca, v Svecih, v Velikovu ter naposled na Jezeru, skupaj nekako 20 let. Zaradi dolgoletnega službovanja na Koroškem in zaradi ljubezni, ki jo je gojil do lepih koroških krajev in ondodnega prebivalstva, ga je marsikdo imel za koroškega rojaka, pa čeprav je — ljubljčan.

Leta 1892. pa se je povrnil zopet na Štajersko, in sicer kot nadučitelj k Sv. Barbari v Halozeh. Že tri leta pozneje ga na najdemo kot nadučitelja na Hajdini v bližini Ptuj, kjer je ostal do svoje upokojitve v letu 1907.

Franjo Podobnik je znana osebnost med slovenskim starejšim učiteljstvom. Kjerkoli je služboval, si je znal s svojim temeljitim delom v šoli in s svojim takt-

ničnim postopanjem izven šole pridobiti srca prebivalstva in naklonjenost šolskih oblasti, od katerih je dobil tekom svojega službovanja vse polno pohvalnih dekretov in priznanj. Občinski zastop v Hajdini ga je izvolil častnim občanom in Cecilijsko društvo v Celju pa tudi častnim članom.

Kljub tedanjim delikatnim narodnostnim in političnim razmeram je naš jubilar užival spoštovanje in ugled v vseh krogih. Še kot nadučitelj v Hajdini je pomagal v pisarni pri tedanjem okrajnem šolskem svetu. Pozneje je prevzel uradniške in prevajalske posle pri ptujskem in mariborskem uradnem listu, katere je izvrševal z vso natančnostjo.

Delaven kakor je bil vse svoje življenje, je ostal tudi še v pokoju. S svojim delom in izkušnjami je mnogo koristil pri šolski upravi zlasti po prevratu, ko je bilo toliko dela in je primanjkovalo povsod izkušenih delavcev. Bil je neumoren, dokler so mu dopuščale telesne moči. Dasi je bil v pokoju od leta 1907., je prenehal z delom šele leta 1923., ko so se bile razmere kolikor toliko že ustalile.

Pri tej priliki ne smem pustiti neomenjene še neke posebne zasluge našega jubilanta. Po njegovi inicijativi in zaslugi se je ustanovil pred par leti v Mariboru krožek upokojenega učiteljstva, kateremu še sedaj na načeluje. Ta krožek ima redne mesečne sestanke, pri katerih se zbira vse v Mariboru živeče upokojeno učiteljstvo in goji še tiste stare, a vedno še tako lepe in idealne stike tovarištva, katere dandanes marsikje pogrešamo med — mladimi.

Našega jubilanta, ki bode obhajal 25. oktobra letos tudi 75-letnico svojega rojstva, je zadeli meseca junija hud udarec. Umrla mu je nenadoma njegova družica, s katero je živel skoro 39 let v srečnem zakonu. Ta udarec ga je zelo potrl.

Kljub svoji visoki starosti pa je še čil na duhu in se zanima za vsa dnevna, zlasti pa stanovska vprašanja.

Zavednemu in zaslužnemu našemu članu, tovarišu Franu Podobniku, k njegovemu redkemu jubileju pa — naše iskrene čestitke!

Kompoljski.